

LACRIMA
DELL'ANIMA*
СЛЬОЗА ДУШІ

Чащина
Марія

АНТТИВІР2020

LACRIMA DELL'ANIMA*

СЛЬОЗА ДУШІ

*Присвячується лікарям
Усім тим, хто рятує наші життя, нехтуючи своїми...*

Краплі, немов круглі свічада, падали на старовинну стежку, розпадаючись на блискучі уламки. За цим можна було спостерігати вічність. Parco Sempione, що знаходився поблизу центру Мілана, зараз накрила незвичайна тиша.

Натовп завше блукав біля воріт Каstellо Сфорцеско, роздивляючись широкі темні вежі з трохи приплюснутими верхівками. Це місце завжди було переповнено людом, а зараз... Мені було сумно й трохи лячно. Я полюбляв блукати серед людей, спостерігати за широким спектром їхніх емоцій, котрий не міг собі дозволити. Особливо цікавим було порівнювати покоління та їх ставлення до життя. Напевно, цим справді можна було займатися всю ту вічність, що була в мене попереду.

Похмурі хмари почали розходитись – їх розбивав своїми гострими променями-списами батько Сонце. І я одразу підвівся з лавки.

Здавалося, я зараз залишився один серед просторів парку. Попри любов до самотності, змушений був провести весь вільний час у компанії птахів, білок та інших мешканців зелених галявин майже цілий день. Я хотів залишитися тут ще на годину-другу, однак робота чекала. Сонце заходило за небокрай.

Вулиці, як і парк, були порожніми. Лише інколи швидко проходили поліцейські в щільно натягнутих масках. Ще рідше зустрічав людей у спеціальних костюмах – вони, немов прибульці, купалися в м'яких хмарах білого диму, який проходив повз мене, припадаючи до асфальту.

Мене ніхто не бачив, не чув і не міг відчутти.

Коли я опинився на місці, то всепоглинаючі подруги – темрява й тиша – накрили місто чарівним прозорим куполом, з-під якого ніхто і ніщо не могло вислизнути. Я зайшов у лікарню. Тут все було іншим, навіть тиша, яку постійно переривала біганина медперсоналу. Тихий дзенькіт апаратів ШВЛ, помірне дихання десятків пацієнтів... Тіло немов змінилося, відкрило щось нове, таке знайоме і вже рідне відчуття. Хоча, якщо пригадати перший день роботи, то саме від нього я залишив свій сніданок у вбиральні.

Будівля була переповнена, як ніколи.

Я відчував кожного пацієнта, кожне життя, кожну душу – особливо ту, що висіла на тонкій волосині від смерті.

Ішов туди, куди вказувало відчуття. Воно вело мене, підкорило тіло, і я опинився в одній із сотень палат. Біля десятка ліжок стояли медсестри, лікарі ж щось обговорювали, щільно скупчившись коло вікна. Першим я побачив Ліама – свого колегу. Затерта шкіряна куртка, рвані джинси та відсутність будь-якого засобу захисту. Він стояв серед лікарів, наче пляма від пролітої кави на полотні білих халатів та захисних костюмів.

Побачивши мене, Ліам посміхнувся. Я стиснув щелепи та кивнув. Вигляд хлопця залишав бажати кращого. Руде волосся безладно стирчало в різні боки, на веснянкуватому обличчі, під очима, чітко виднілися два темних півмісяці. Зелене полум'я в очах, що постійно іскрилися посмішками, життям, зараз згасло. Від нього залишилася одна-єдина тліюча вуглинка.

Тіло ховали у захисний контейнер, або, як я його називав, мішок. Двоє чоловіків спритно виконували свою роботу, звикнувши до одноманітності.

— Тридцять перший за тиждень, – тихо констатував Ліам. – Він не хоче йти. Стоїть в іншій палаті біля ліжка дружини. Вона ще не знає.

— Я можу його забрати, якщо ти втомився, – відповіді не було, однак погляд хлопця мені сказав більше, ніж будь-які слова. Я м'яко вдарив товариша по плечу та пішов до іншої кімнати.

Я опинився в палаті, меншій за попередню. Така ж сама тиша поглинула і її. Я так часто бував у воєнних шпиталях, бачив наслідки світових епідемій, що вже перестав дивуватися – смерть всюди кружляла в лікарні, її тонкі, кістляві пальці відчувалися на шкірі, крижаний подих холодив душу.

Біля одного з ліжок стояв чоловік. Риси його обличчя були точною копією померлого пацієнта. Я став навпроти нього. На перший погляд можна було впевнено сказати, що це жива людина, проте...

— Чи можу я залишитися поряд з нею? – чоловік, не підвівши погляду, спробував погладити тильною частиною долоні обличчя жінки, що ховалося під маскою ШВЛ. Він не розраховував сили – рука пройшла повз нерухоме тіло.

«Ні», – але я мовчав, чоловік сам дійшов до відповіді.

— Я її ще зможу побачити? – на цей раз він подивився на мене. Очі були наповнені горем, жалем та сумом.

— Так, – брехня, я не знав, це були лише здогадки, однак чи зробить це краще чоловіку? Ні, це я знав так само чітко.

— А вона буде жити?

— Скоріше так, ніж ні, – я не відчуваю біля неї смерті, – це була вже правда.

— Тоді я спокійний, – чоловік схилився над жінкою, поцілувавши її чоло. У цей момент один з апаратів почав гучно пищати.

Жінка відкрила очі, не в силах вимовити жодного слова – маска щільно прилягала до обличчя. Чоловік застиг біля дружини, намагаючись спіймати її погляд на собі. Звичайна справа затягнулася, я дуже не любив такі моменти. Не треба було давати йому час.

Я спіймав руку пацієнта, що хотів ще раз доторкнутися до жінки, та, пройшовши повз ліжку, щільно став біля нього.

— Прошу! Відпустіть, вона мене відчула! Я не можу її покинути! – почав кричати він, вирываючись із моєї хватки, але я був сильніший.

— Ви її кохаєте? – моє питання наче застрягло десь у повітрі. Чоловік, не розуміючи нічого, дивився в моє обличчя. – Ви її кохаєте?

— А ти не бачиш? – крізь зуби промовив він, відпустивши моє пальто.

Бачу.

Я відчував, що за спиною з пацієнткою вже працюють лікарі, тому закрив чоловікові вид на дружину.

— Тоді ви повинні піти, розумієте? З нею все буде добре, але вам треба йти, якщо ви бажаєте їй добра.

Він схилив голову, кинувши останній погляд на обличчя дружини. Її блакитні очі порожньо дивилися в наш бік. Мені здалося, що в чорних зіницях сумних очей я побачив свій силует.

— Це буде боляче? – чоловік стиснув губи, подивившись на мене.

Я зняв із шиї маленький кулон-сховок, який одразу відчув неупокоєну душу. Він нагадував краплю дощу, застиглу в часі. Його треба було тільки відпустити – маленьке сяйво полетіло до пацієнта. І коли опинилося посеред грудної клітини, колір променів змінився на синій.

Чоловік сумно посміхнувся, ледве підвівши куточки губ. Його останній погляд був присвячений дружині. Сяйво стало яскравішим й остаточно поглинуло душу. Я спіймав магічну прикрасу, зараз вона нагадувала кришталево-синю сльозу, наповнену болем та сумом.

Мені більше ніколи не зрозуміти людей, що так хапаються за життя. Невже не легше просто піти, звільнити себе від болю? Навіщо це робити, дивитися на близьких, якщо твоє життя вже закінчено? Який у цьому сенс?

Я підняв погляд на жінку. Хвора мовчки лежала в ліжку, але моя увага сконцентрувалася не на ній.

Хтось міг сказати, що мій настрої змінився, але я просто застиг не в силах рушити з місця. Ця зустріч була раптова.

Біля ліжка стояла вона.

Її смарагдово-зелені очі я здатен впізнати під будь-якою маскою. Витонченість рук – навіть під двома парами рукавичок. Вона та, хто завжди літає від палати до палати, не показуючи втоми, а потім падає на крісло, ігноруючи біль у тілі.

Це жінка, яку я постійно намагався спіймати серед безкраїх коридорів.

Жінка, якою не можна було не захопитися.

Жінка, яку мені ніколи не зрозуміти.

Вона мовчки стояла біля ліжка пацієнтки, ніби розмовляючи з нею очима. Пальці, обтягнуті синіми рукавичками, співчутливо тримали посинілі зап'ястя. Навіть крізь костюм я бачив натягнуту усмішку на її обличчі.

— Все буде добре, – ніжний, м'який голос був приглушений костюмом. Я почув нотки жалю, що змішалися з позитивом. Вона брехала, як і я.

Ми всі розуміли, що нічого вже не буде добре.

— Все буде добре, – пролунав відголосок слів чи то в реальності, чи то у мене в голові.

Чомусь саме в такі моменти я завмирав, мов мала дитина біля вітрини з іграшками, і не міг перестати дивитися. Кожного разу, кожного, коли йшла вона, я прокидався й слідував за нею. Чому? Не знаю, це було дивне захоплення, спроба зрозуміти людину. Чи, може, я намагався спробувати відчувти хоч щось? Я не знав, тому просто йшов за нею, навіть зараз, коли вона наостанок кивнула жінці, яка досі не знала, що її коханий помер.

Коридори лікарні злилися в один-єдиний. Я бачив, як у неї підломлюються ноги, вже не в силах йти. Однак, це я бачив, бо я знав її. Для інших вона була такою ж незламною, як і завжди.

— Докторе Елізабет, – сказала одна з медсестер, коли вона майже зайшла у свій кабінет.

— Так?

— Щойно привезли родину, зараз шукаємо місце. У дівчинки ускладнення через вроджені вади з легенями. Два дні тому її бабуся померла. Мати та батько близькі до критичного стану. Рентгени легень невтішні... – молода дівчина зробила паузу, побачивши, як жінка сперлася на стіну. – Боже, докторе, з вами все гаразд?

— Все добре, Міллі. У шістдесят другій готують місце, а у п'ятдесят шостій вчора двоє... – вона запнулась, бо фраза звучала так легко, повсякденно, проте наступне

слово було складно так вимовляти.

— Я вас зрозуміла. Докторе, вам треба відпочити. Не можна стільки працювати. Вже майже три дні ви бігаєте навколо пацієнтів без перерви, – дівчина захоплювалася колегою. Про це свідчив і голос, і погляд.

— Гарзд, Міллі, я спробую, – вона зайшла у свій кабінет і, трохи не впавши, ледве змогла дійти до столу.

Стягнувши з себе костюм, що став для неї своєрідною раковиною, як у равлика, сіла в крісло, відкинувши спинку.

Мій погляд знов почав вивчати: немов уперше пройшовся по світлому волоссю, обвів тонкою, охайною лінією майже лялькові риси обличчя, запалі щоки та застиг на грубій «печатці» від маски, що умовно відділила очі від іншої частини обличчя, залишивши дивний пазл.

За декілька десятків років я так чітко навчився читати людей за виразом обличчя, за поглядом, за жестом, що добре відчував весь той біль, який несла ця тендітна жінка з великою душею. І не розумів. Просто не розумів.

Вона схилилась до столу, де лежало декілька папок. Я мимоволі іронічно посміхнувся, та, не витримавши, сів навпроти. Вона відкрила першу папку, поклавши перед собою. Я побачив те саме обличчя, що декілька хвилин тому зникло переді мною у палаті. За ними слідувало ще кілька. Чоловіки, жінки, діти, похилі люди всіх національностей, усіх віросповідань...

«Навіщо?» – лише й хотів запитати я.

З кожним новим обличчям її очі втрачали своє сяйво, поки їх не заповнили дві ріки сліз. Тонкі пальці зникли під ковдрою золотого волосся. Одна за другою солоні краплі падали на стіл, залишаючи малі озерця.

Я так часто бачив її сльози, але досі не міг зрозуміти, чому вона провокує сама себе. Для мене це було таємницею більшою, ніж загадка Бермудського трикутника. Вона ж лікар? Невже не звикла?

Вона підняла обличчя – я застиг. Червоні, заплакані очі дивились прямо в мої. Ми сиділи один навпроти одного. На якийсь момент весь світ зупинився, здалося, що я зміг спіймати її погляд на собі, що вона мене помітила, хоча це було просто неможливо. Неможливо. Я знав, вона розглядає спільну світлину медперсоналу лікарні у мене за спиною.

Очі знову потонули в сльозах, але цього разу вони майже одразу зникли.

Це відбувалося так часто, що навіть звик до цього.

Я став тінню, ледве не вивчив усі її звички. Знав усіх друзів та навіть батьків, а тим більше колег. Життя колись нікому не відомої лікарки-інфекціоніста стало циклічним одноманітним повсякденням, де відсутнє місце для сну та харчування.

Ми були мов дві сторони монети. Коли вона проводжала пацієнта – я зустрічав. Коли плакала – сидів поряд і спостерігав. Коли казала «все буде добре» – я всміхався, не розуміючи, звідки в неї цей оптимізм.

Як людина, що майже щодня вбиває себе голодуванням та недосипанням, може казати, що все добре, натягувати усмішку та знаходити сили підбадьорювати пацієнтів? Я не розумів. Не розумів, коли вона, спілкуючись із батьками, казала: «Усе буде гарзд, але залишайтеся вдома. Я впораюсь». Коли ледве тримаючись на ногах, продовжувала сидіти біля дитини, міцно тримаючи її за руку, та шепотіла, заспокоюючи: «Усе буде добре».

Я не розумів, навіщо вона так трималася за чужі життя, dokonуючи себе.

Я ходив слідом за нею – не міг зупинитися.

Ця жінка була такою незрозумілою.

А я хотів зрозуміти.

Я думав, що це буде тривати вічність і мені ніколи не вдасться зрозуміти. Однак все має свій кінець.

Одного разу, вийшовши на зміну, я її не зустрів. І лише тоді тиждень перетворився на нудьгу. Все почало набридати, втратило будь-яку цікавість. Коли не працював – сидів на вікні, роздивляючись місто. Я став ученим, котрий втратив усі досліди. Археологом без знахідок. Астрологом, у якого відібрали відкриту зірку. І ця нудьга породжувала ще більший інтерес.

Я сидів на вікні, з четвертого поверху розгляючи нічний Мілан. Це місто мало зачарувати, але я нічого не відчував, мабуть, через втому. За декілька останніх тижнів мені вдалося спіймати стільки душ, скільки я ніколи навіть не міг уявити.

Що було ще гірше? Це були душі застряглих у комі, що блукали лікарнею. Вони стали моїм головним боєм, бачили мене, розуміли, що я інакший, спостерігали під час роботи, коли я ловив інших. А потім розпитували: «Хто ти? а що зі мною? а чи я живий? а що ти робиш? а що буде зі мною після смерті?» Це неймовірно набридало. Я тікав від них, куди тільки міг, але вони ловили мене і знов починали влаштовувати допит.

Це тривало вічність. У вільний час я приходив до кабінету доктора з надією побачити її за столом, знову розкритикувати добродушність та сльози. Але кожного разу мене зустрічала порожнеча.

Смерть. Я відчув її – інстинкти взяли своє. Знову білі коридори, переповнені палати, безладно гуляючі душі й дівчина, яка, немов статуя, застигла біля свого посинілого тіла.

— Хочеш побачити батьків? – ввічливо запитав я .

— Ні. Краще швидше піти, ніж продовжувати себе мучити, – я кивнув. Далі йшла звичайна процедура. Кулон-сховок поглинув душу, і я повісив його на шию, де вже спочивали декілька таких кришталево-синіх сліз.

Море білих халатів укотре поглинуло мене. Я блукав серед них, немов голодний лев – вишукував здобич – це було нескладно. Я зупинився, впізнавши одну з медсестер. Моллі? Міллі? Не пам'ятаю, але зараз вона, як ніколи, клопотала біля однієї з чергових палат. Мимоволі піднявши брови, я підійшов ближче, щоб розгледіти нового пацієнта.

І тут я не повірив своїм очам. На ліжку лежала вона. Хоча зараз впізнати ту жваву лікарку, що кілька разів на день могла обігнати все відділення, було складно. Шовкове волосся втратило золотистий відтінок, шкіра стала ще більш прозорою – виступали вени, і без того запалі щоки зовсім перетворилися на дві западини. Це була не вона – лише бліда тінь.

— Хто ти? – голос уцент розбив тишу. Я обернувся. Переді мною стояла та сама жінка, за якою я так довго слідкував, тому навіть не міг нічого промовити. – Ти якось інакше виглядаєш.

Я все ще не міг зрушити з місця. Невже це справді була вона?

— Тому що я дійсно не такий, як ти, – нарешті я зміг відповісти. Її погляд був таким, як і раніше. Мимоволі я глянув на тіло – вона помітила.

— Я захворіла, хоча мала сама лікувати хворих, – лише й промовила вона, сівши на ліжку біля свого тіла. Я мовчки стояв біля стіни. – Мене звати Елізабет. Можна просто Ліззі.

Так кортіло сказати, що знаю її ім'я, промовити його, але я не міг. Просто не міг вимовити будь-яке ім'я живої чи неживої людини, як би не хотів. Лише колег мав змогу називати так, як веліла душа. Коли я починав працювати, то вважав це за дурість. З часом та здобуттям досвіду розумів, що справді не потребую знати їхні імена. Через роки обличчя, імена та душі для мене злилися воєдино, не залишивши після себе нічого.

— Майкл, – тихо промовив я.

— Приємно познайомитися, Майкле, – вона усміхнулась. Так живо, так реально, мов переді мною сиділа справжня людина, а не відголосок душі. – Можна питання? Я кивнув. За кілька днів вона стала першою, з ким я погодився розмовляти.

— Ти Смерть?

За всі роки мого життя я так часто це чув, що мені стало смішно. Невже живі саме так уявляють Смерть?

— Що кумедного я сказала? – вона, не розуміючи, дивилась на мене.

— Ніколи не приймав себе за Смерть, – заспокоївшись, відповів я. – Я провідник. Ми збираємо душі, що не знайшли спокою. Іноді ловимо.

— А навіщо їх ловити? Чи людина просто так не відправляється туди? – я спіймав погляд, направлений на стелю, усміхнувшись.

— Не все так просто. У тебе дуже примітивне уявлення про смерть, – почав я, сівши на підвіконня. Її погляд був сконцентрований на мені. Цього разу вона дивилась мені в очі по-справжньому. – Знаходять спокій душі тих, хто вмирає своєю смертю, залишивши всі справи виконаними. А ось душі, що не знайшли покою, зостаються на землі. Якщо їх не спіймати протягом сорока днів, то вони стануть привидами, а це не дуже приємні істоти.

— Тобто я можу стати привидом? І що тоді буде?

— Зараз – ні, бо ти не померла, а впала в кому. Твоя душа, як і багато інших, застрягла поміж двома світами – живих і мертвих...

Я бачив у її погляді розгубленість, хоча й намагався все зрозуміло пояснити.

— Так. Я теж помер, – здивувавшись, вона схвильовано поглянула на мене. Я читав її емоції, як дитячу енциклопедію.

— Ми ніколи не зустрічались? – зненацька запитала вона.

— Ні, бо я жив тоді, коли ще не народилась навіть твоя бабуся.

— Все одно мені здається, що я десь тебе бачила, – впевнено промовила вона, попрямувавши до мене.

Настала тиша. Я повернувся, звисивши ноги з підвіконня. Вона пішла за мною. Ми висунули голови, пройшовши крізь москітну сітку. Краєм ока я продовжував за нею спостерігати.

— Тобто іншими словами привиди – це душі тих, хто з останніх сил хапався за життя? – зненацька вона розбила тишу, немов скло, що стояло поміж нами. Я вже встиг забути цю тему.

— Так. Ніколи їх не розумів і ніколи не зрозумію, – тут я згадав, як багато питань хотів їй поставити. У якийсь момент здалося, що мої загадки стали такими очевидними. – Лише доставляють проблеми.

— Чому? Хіба ти не хапався за життя перед смертю? Хіба не хотів прожити трохи довше? – її неначе обурили мої слова.

— Якщо б ти спостерігала за мною до смерті, то побажала б скоріше піти в інший світ,

— холодно, як завжди, відповів я. – Провідниками стають ті, хто не боється смерті. Але не плутай з тими, хто навмисне хотів піти.

— Не розумію. Я б нізащо не побажала людині смерті, адже я лікар і маю рятувати. Я присяглася битися за життя, – слова прозвучали дуже натхненно, проте навряд чи мене щось могло зачепити.

— Ти так рятуєш інших, що губиш себе, – слова самі вирвалися назовні.

— Що? – інтонація питання ненав'язливо натякала на здивування та легкий переляк. Її яскраві очі в момент заблищали ще яскравіше – вона зрозуміла без мого пояснення.

– Ти за мною слідкував?

Правий куточок моїх губ трохи піднявся.

— «Спостерігав» – краще підходить.

— Ну, знаєш, серійні вбивці теж спочатку просто спостерігають. – Я дивувався її легкій манері мови.

— Я не можу нашкодити живій людині, ви мене навіть не відчуваєте, – одразу заперечив я.

— Каже чоловік, що бажає людям смерті, – саркастично відповіла вона, навіть не поглянувши у мій бік.

— Ти не так мене розумієш. Я не бажаю їм смерті у прямому сенсі, просто хочу, щоб вони не страждали і швидше помирили. Чи це не буде легше? І для тебе, і для мене, і для них. Чи є сенс давати собі помилкові надії?

— І нащо тоді ми, лікарі? Який у нас сенс? – вона нарешті глянула у мій бік. – Я живу, щоб жили інші. Заради цього я стала лікарем, тому що не просто хочу давати надію, а й здійснювати мрії.

— І який у цьому сенс? Особливо у такій ситуації? Поглянь навколо, люди хворіють та помирають кількома сотнями за день...

— Я вірю в те, що все буде добре, адже можу їх врятувати. Я вже витягнула майже двадцять чоловік з критичного стану. Завжди є надія на порятунок. Треба вірити в удачу, у своє покликання рятувати людей та бажати кращої долі, – наївно, я не підтримував її розсудів.

— Колись одна людина сказала: «Ясна річ, що хочеться, щоб все було добре, але долі начхати на нас і наші бажання». Я лише з часом зрозумів ці слова, однак можеш бути впевненою, що це правда.

— Це не так. Ми самі володарі долі. Як запрограмуємо себе, так і буде линути наша доля.

— Ти сама собі перечиш, – помітивши, підкреслив я.

— Ні, просто я тоді не так висловилася. Треба бажати кращої долі та робити хоч щось заради її здійснення, – трохи нескладно відповіла вона, немов язик заплутався.

— Дивна ти жінка, – промовив я, спіймавши очима далеко визираючі шпилі Дуомо.

— Сказав привида привида, – я стримано посміхнувся. Розмова почала летіти в нікуди, а ще тиждень тому я мав так багато запитань, які зараз просто застрягли поперек горла.

Я втратив лік часу. Скільки ми так просиділи, зачаровані нічним містом? Годину? Дві? А може, і три? Насправді ж це не мало жодного значення. У мене позаду було більше десятка десятиліть, а попереду – ціла вічність. Через років десять-п'ятнадцять я забуду про цю ніч, як і про чарівну й таку незрозумілу жінку.

Мороз пробіг тілом. Я знов відчув. Підвівшись з місця, простягнув їй руку. На небокраї почали зароджуватися яскраві барви світанку. Вона із захопленням спостерігала за рожевими плямами, що віддзеркалювалися в зелених очах.

— Ходімо, я дещо хочу тобі показати, – вона ледь відірвала погляд від чарів світанкових небес, але все ж прийняла руку та пішла за мною.

Лікарня спала. Лікарі та медсестри почергово спостерігали за пацієнтами. Цей спокій зруйнував лише швидкий крок уже знайомих чоловіків у специфічних костюмах, що відрізнялися від основного медперсоналу яскравими жовтими стрічками.

Вона одразу все зрозуміла. Навіть швидше, ніж я уявляв, хоча залишила без коментарів. Ми підійшли до палати, де біля ліжка поралися чоловіки. Рукою я велів їй залишатися на місці, а сам попрямував до підлітка, що дивився на своє тіло, не відриваючи погляду, і став поряд з ним. Розгублений погляд жінки гуляв від силуета мертвого хлопця до його душі.

— Мене звати Майкл, я прийшов дарувати твоїй душі спокій, – тихо промовив я, у відповідь почувши лише тишу. Коли тіло хлопця повністю сховав контейнер, його володар повернувся до мене. Холодні очі залишили будь-які емоції – їх поглинула порожнеча.

— А так і повинно бути? – я не зрозумів, про що він питає. – Я маю бути радий своїй смерті? Це правильно?

— Вирішувати лише тобі.

Я дістав «сльозу». Хлопець схилив голову, навіть не поглянувши на неї. Вона вже майже підлетіла, однак застрягла у повітрі й...

— Зачекай, – почув я жіночий голос.

...упала, проте я встиг спіймати.

Хлопець здивовано подивився на жінку, впізнавши її обличчя.

— Докторе Елізабет? – неначе спросоння запитав він.

— Так, це я, – у погляді хлопця промайнуло прозріння, яке майже одразу поглинув відчай. – Хлопче, я не повинна це питати, але... Ти дійсно хочеш піти?

Він неначе не зрозумів питання.

Боже, що робила ця жінка? Невже вона хотіла мені щось довести? Мені?! Якщо так, то я дуже переоцінив її розумові можливості.

— Чому ти так відчайдушно хочеш померти?

— Я втомився, – коротко відповів він, але погляд лікаря благав більшого. Хлопець стиснув губи. Мені було цікаво, чим все закінчиться, хоч й передбачити було не так важко. – Нестерпно... Це просто нестерпно. У мене, у мене попереду... Боже! Я майже зізнався Кларі у своїх почуттях. Я так хочу побачити її усмішку, Боже. Я так хочу створити з нею родину, купити великий будинок, щоб репродукції її картин висіли на кожній стіні!

Хлопець так скривився, що й заплакав би, проте форма душі не дозволяла. Він сховав лице у широких долонях. Шокована лікарка, закам'яніла від почутого, дивилася на хлопця. Ця жінка хоч зрозуміла, що накоїла? Вона зробила крок і вже в інший момент міцно обіймала хлопця, який майже впав на її плече.

Я мав відчути себе зайвим, але замість цього не переставав дивуватися абсурдності цієї ситуації. Воно того коштувало? Невже вона так любить спостерігати за тим, як хтось страждає? Якби я міг промовити її ім'я, то з моїх вуст воно пролунало б як образа.

Жінка першою відсторонилася від хлопця, продовжуючи тримати його за плечі.

— Тобі час, – із сумом ледь вичавила вона із себе слова, після яких пролунало гучне схлипування. Він відповів безмовним кивком. Тоді я, трохи посунувшись, здійснив те, заради чого існував, і повернувся до неї.

— Він не хотів померати, – слова були пискком, а потім стали шепотом.

— І що? Це те, чого ти хотіла? – вона завмерла.

— Я не думала...

— Вона не думала. Боже, жінко. Він помер. Все, його більше ніколи не буде на цьому світі. І ти вважаєш, що піти з думкою про бажану смерть гірше, ніж зі сльозами та зайвими емоціями?

Нависла тиша. Мої питання zostалися літати у повітрі, кружляти між дорогою, побудованою нашими поглядами.

— Знаєш... а я зрозуміла. Ти помер у муках, чи не так? – ці слова мусили пронизати мене наскрізь, однак мені було байдуже, хоча й відповідь стала очевидна. – Ти бажав смерті й тепер хочеш, щоб всі очікували на неї, не намагалися боротися за життя. Але я – лікар. Розумієш? Я вчилася заради того, щоб рятувати людей. Щоб, коли в них не було сил боротися за своє життя, за нього боролася я. І коли людині потрібно буде позбутися страждань, то я врятую її, не вбивши, а вилікувавши. Це моя мета. Це моє призначення.

Цей монолог став справжньою стрілою, що розбила скляний бар'єр між нами, який з'явився задовго до того, як вона дізналася про моє існування. Стіна, побудована з мого непорозуміння і питань, упала, не залишивши після себе й натяку.

— Гаразд, – сухо відповів я, минувши її. Вона не очікувала такої байдужості та холоднокровності, але я справді не мав, що сказати. Мій висновок – не треба намагатися зрозуміти людей та їхню логіку. Так, я колись був одним із них, проте це було багато років тому.

— Я хочу висловити тобі подяку, – раптово промовила вона, та я не зупинився. – Дякую за те, що показав закадрові реалії життя та смерті. І хоч я не погоджуюся з твоїми поглядами, все ж вдячна. Тепер у мене більше сенсу одужати.

Не озираючись, я продовжував іти, відчуваючи погляд її зелених очей на моїй спині.

— Майкле, де ти похований?

Я йшов. Просто прямував коридором, немов залишився сам на сам із нічною тишею, яку нещадно руйнував жіночий голос.

— Монументальне кладовище. Майкл Герра-Гвідічче*. Одинадцять травня тисяча вісімсот шістдесят шостого.

Складно було повірити, що цей день настав. Минув рік. Рік боротьби, щоденної та важкої праці. Рік пітьми та порожнечі. І хоч ще велика кількість люду боялася виходити зі своїх затишних квартир, однак Parco Sempione переродився.

Широкі простори заповнили діти з батьками. Маски приховували обличчя, тому я бачив лише очі, хоча й більшого не потребував. Радість від прогулянки та свіжого повітря затуляли густі тіні скорботи в різнокольорових райдужках. Непідготовлений спостерігач їх не помітить, але я бачив, виловлював з поглядів, немов справжній рибалка.

Це було годину тому. Зараз же моя увага зосередилась на тих, хто не намагався приховати свою скорботу та біль від втрати.

Я стояв не серед гомону десятків людей. Те місце, де я зараз знаходився, наповнювала зовсім інша атмосфера. Тут панувала тиша та ледве чутний шепіт, що перетворився на шелест листя. Люди йшли майже завмерши. Захват і печаль змішалися воедино, додавши у повітря дивне, чарівне тремтіння. І навіть найгучніші, найкрикливіші діти замовкали.

Я йшов такий же захоплений, як і прості глядачі, зовсім забувши проникливість цієї атмосфери. Зелене листя поглинуло увесь простір, та величні, розкішні постаменти, сконструйовані найвидатнішими скульпторами Італії, не дозволяли себе сховати, хизуючись своєю красою у повній мірі.

Пройшовши далі, я зупинився. Переді мною щезли крони дерев, відкривши широку білу алею. Напевно, це було єдине місце, що мало владу над відірваною від тіла душею, здатне пробудити в мені почуття.

Я стояв оточений сотнями, ні, тисячами монументів. Жоден із них не повторював інший, кожен був унікальний у цьому світі. Я немов потрапив у музей на відкритому повітрі, хоча, напевне, інакше й бути не може. Тисячі облич, тисячі сюжетів розгорнулися в просторах міланського монументального кладовища.

Тут були видатні поети, художники, воїни та лікарі, а також звичайний люд. Пам'ятники передавали біль, страждання, чарували й водночас лякали. Постаменти волаючих до Бога людей, з розпростертими руками, вишикувались у чітку лінію, біля якої спочивала велика сімейна могила. «Familia Di Federico Izar» – свідчив напис на сходинці. Там сиділа мармурова жінка, яка розглядала трьох чоловіків навпроти, ще двоє бездиханно лежали, простягаючи до неї руки.

Я йшов далі, минав постаті Моїсеїв, янголів, малих дітей, величні сімейні склепи і помічав дуже багато сліз. Герої та героїні постаментів плакали – хтось відкрито, хтось ховався, однак всі обличчя переповнював жаль і туга. Звісно, були грубі, гордовиті постаті. Вони дивилися кудись далеко, аж за небокрай. Здавалося, їхній зосереджений погляд здатний був обігнути цілу планету та з іншого боку поглянути на мене.

Я пройшов повз могилу чоловіка, що міцно притискав до себе меч, і, зробивши ще декілька широких кроків, зупинився біля наступного пам'ятника. Там стояла жінка. Та, чий силует я помітив уже давно. Замість звичного халата та костюма, на ній було довге кавове пальто, яке здавалося таким незвичним, чужим, стороннім. Більше ж за все мої очі дивувалися не цьому.

Її обличчя було таким... звичайним. Темні півмісяці зійшли з-під очей, щоки знову стали кольору стиглої малини, відновивши об'єм. Сині вени тепер ховала рожева шкіра, полишивши легкий синій відтінок у лікарняній палаті. Вона стала однією з тисячі звичайних, простих жінок, яких я так багато зустрів за свій вік. Нічим не виділялася та легко губилася в натовпі. Так, певний час я міг назвати її особливою, проте лише для себе, бо я був спостерігачем її життя, мимовільним глядачем чужих поразок та перемог.

Після тієї ночі вона зникла несподівано, як і з'явилась у моєму житті. Ховалася від мене. Чи я уникав її? А потім у якийсь момент знову побачив її очі у масці. Струнка постать поралась із пацієнтами ще з більшим натхненням. Я був упевнений, що вона забула мене, мої слова та побачене. Так уже бувало. Кожного разу пацієнти забували те, що трапилося під час коми, для них це був лише дивний сон. Проте щось мені підказало, що вона все пам'ятала.

Після її одужання я більше жодного разу не побачив сліз. Зелені очі, які так часто поглинав червоний колір втомлених судин, наповнювала впевненість, упертість, мета. Вона працювала вдень та вночі, встигала лише трохи їсти й відпочивати.

Я звик дивитися їй у вічі, і зараз стояв за спиною, роздивляючись пам'ятник, немов уперше. Справді забув, коли ось так стояв та вивчав монумент. На ньому, мов на п'єдесталі, сидів чоловік, до голови якого припадала довга грива коня. Він дивився на тварину з таким щирим полум'ям кохання, що зараз мав заскочити на нього та поїхати геть.

Я відчував, як її очі уважно досліджували всі лінії постаменту, зупиняючись на кожній деталі, малюючи свої ескізи. А потім погляд зупинився на табличці.

Майкл Герра-Гвідічче.

1 травня 1824 – 11 травня 1866

24 березня 1888 (перепоховано)

«Улюбленому синові. Сміливому капітану. Найкращому другу»

Крапля дощу блиснула на монументі, за нею полетіла сестра-близнючка, залишивши мокру пляму на пальті. Її рука здригнулася, і лише зараз я помітив маленький букетик, що весь цей час міцно був стиснутий у долонях. Вона продовжувала стояти, як і сестри-краплі – падати. Я хотів їй крикнути, щоб йшла, бо через хвилину десять почнеться страшенна злива, і вона почула мене. Почула тоді, коли я зробив крок. Вона поклала чотири квітки біля таблички й пішла, глибоко вдихнувши повітря. А я залишився, проводжаючи її силует поглядом. Вона йшла геть. Сильна, незалежна, вільна. Я кинув погляд на квітки та зачепився за них, підійшовши ближче. Рожеві пелюстки придавлювали своєю незначною вагою обережно вирізаний клаптик газети. Я не міг його підняти, тому зробив ще один крок, ступивши на свою могилу. Газета була найсвіжішою. Строкатий заголовок відразу кинувся в очі: «Інфекціолог Елізабет Інганнаморте** визнана лікарем року! На її рахунок більше трьохсот урятованих за рік життя. Це унікальний приклад лікаря, що сам поборов хворобу й врятував сотні пацієнтів». Я уважно вивчив статтю.

Так дивно. Я читав, немов уперше почув історію про цю жінку, немов зовсім не спостерігав за нею. Краплі падали на папір, розбиваючи текст, проте я продовжував читати. І з кожним словом був впевнений... Вона була особливою, такою дурною і такою дивовижною. Напевно, я ніколи не забуду її. Ні через десять, ні через п'ятнадцять років, навіть через вічність. Не зможу забути.

Під довгою статтею з декількома світлинами стояв каліграфічний підпис червоними літерами:

«Дякую за натхнення».

А потім, ще нижче, але меншими літерами:

«Завжди є надія».

Дощ уперіщив із неймовірною силою. Тонкий папір не витримав – і в момент від нього нічого не зосталося.

Я подивився на порожні від душ кулони-сховки. На що вони були схожі? Сльози жалю та болю чи краплі дощу, що пережили тисячі перероджень і кожного разу поверталися з небес на землю, поглинаючи її своїми теплими обіймами?

*(Прим. з італ. Guerra – війна, Giudice – суддя)

***(Прим. з італ. Ingannamorte – який перемиг (обдурив) смерть)